

A hatalom helyi barbarizálódása, avagy Tartuffe győzelme

Van-e értelme a történelemnek?

Bibó István szerint az európai társadalomfejlődés kétezer évének értelme, amely már az első évszázadban elkezdődött és a mi korunkban teljesezik ki, két szóban is összefoglalható. Szerinte tehát a történelem kétszavas értelme a „*hatalom moralizálódása*”. Bibó persze arról is értekezik, hogy a társadalomfejlődés brutális általános és helyi visszaesésekkel terhelt. Köztes-Európa népei történelmük során sokszor tapasztaltak olyan körülményeket, kulturális beszakadásokat, amelyek nem csak a megkésettiséget mutatták meg a jelzett fejlődési irány tekintetében, de kétségbe is vonták azt, hogy környezetünkön valaha is remélhető lenne a hatalom morális alapjainak kiépítése.

Az elmúlt években azt kellett látnunk, hogy az Európában normának tekintett már elért civilizációs szinthez képest nálunk újból válságos idők járnak.

Persze általában is vitatott, hogy igaza lehet-e Bibónak, egyáltalán értelmes beszéd-e a történelem fejlődési irányáról szóló. Bibó gondolata ma nem divatos, ellenkezőleg, szerte Európában és a világban virágzik a kulturpesszimizmus. Persze az emberiség története nem évtizednyi távlatokban és nem Magyarország méretű társadalmakban mutatja meg magát. Mindazonáltal zavarba ejtőek azok az eddigi magyarországi esetek, amelyek közös sajátossága, hogy a ressentimentre alapozó, gyűlölködéssel feltüzelt hamis csoportidentitást építő propagandagépezet zöreje miként nyomja el a moralitás hangjait. A nemzeti együttműködés lázadás a történelem értelme, és általában is az értelem ellen.

Szintről szintre lépeget a nemzeti együttműködés

Vitathatatlan, hogy ebben a tekintetben az ősbűnök egyike Ramil Safarov nyomasztó története. Ő az az azeri katonatiszt, aki társaival együtt egy NATO-program résztvevőjeként került

Magyarországra, ahol 2004. február 19-én baltával végzett örmény kollégájával, tanfolyami társával. Az azeri katona a Tescoban vásárolt életlen baltával annyiszor és úgy sújtott le, amíg álmában megtámadott áldozata fejét sikerült leválasztani a testről; rémdráma. **A tettest** 2007-ben Budapesten [el is ítélték](#), majd 2012-ben Navracsics Tibor igazságügyi minisztersége idején a magyar kormány [kiadta Azerbajdzsánnak](#), ahol [hősként ünnepelték](#) és *bátor tettéért* sokféle jutalomban részesítették. Kisvártatva Azerbajdzsánból egy rejtélyes budapesti bankszámlára részletekben több mint kilencmillió dollár érkezett, majd annak rendje szerint el is tűnt. Az összeget átutaló offshore-cég, illetve a cégháló, amelyhez ez a cég is tartozott, több tényfeltáró portál és az európai hatóságok szerint is [európai politikusok sorát pénzelte, vesztegette meg](#). A történet filmje itt megszakad... [Nem akadt](#) olyan nyomozó, rendőr, ügyész, hatóság, felügyeleti szerv, akit vagy amit a pénz sorsa érdekelt volna. Ettől kezdve Magyarország biztosan a politikai morális radikális tagadásának földje.

A NER mindennapjaiban azóta is sorjáznak a társadalmi értékek szempontjából nyomasztó történetek. Ilyen volt például a [menekültügyi válsághelyzet törvénysértő fenntartása](#), a menekült emberek [éheztetése](#), a jogvédő és kritikus civil szervezeteket a jog sáncaiból kivető, azokat megbélyegző és a civilizált világban mindenütt jogszerű tevékenységüket büntetőeljárással fenyegető [Stop Soros](#), továbbá a korábban még életjeleket adó Alkotmánybíróság és az Emberi Jogok Európai Bírósága által is alkotmányellenesnek és nemzetközi jogot sértőnek minősített [egyház törvény](#), és ennek folyományaként az Evangéliumi Testvérközösség nevű példás szociális munkát végző egyház állami [meggyötrése](#). Külön is a morális és a jog halála, az ellenállásra, védekezésre képtelen, utcán didergő [hajléktanok ellen indított](#), fizikai üldözéssel súlyosbított és alkotmánybírósági segédlettel végrehajtott, államilag megszervezett propaganda-hajsza és hatósági vegzatúra.

Orbán immár saját rendszere ellenzékeként küzd hatalma fenntartásáért

A 2019 végén elkezdődő és 2020 januárjában kulmináló, a társadalmi békétlenséget is felelőtlenül szító, sokakat fenyegető és fenyegető új kormányzati politikai kampányról nem annyira tartalmi újdonságai, mint *kiterjedtsége* miatt mondhatjuk el, hogy az a NER eddigi

történetében példa nélküli. Mindez feltehetően a NER rendszerszintű válságának is jele. Ilyen a miniszterelnök ajkait elhagyó, a [romák elleni leplezetlen etnikai uszítás](#) (repül a nehéz kő, akadnak, akik úgy vélik, hogyha a legmagasabb helyről szabad cigányozni, akkor a kultúrára szánt közpénzen működtetett fórumon ugyancsak szabad [a németek kívánatos kiirtásáról is büntetlenül viccelődni!](#)) A miniszterelnöki megnyilvánulás további új vonása az autoriter állam intézményrendszere elleni támadásban, a tekintély rombolásában¹, majd a következményektől visszariadó részleges megfutamodásban is megnyilvánul. Mindezt a zűrzavart tetézi [a kultúra elleni általános NER-lázadás](#).

Az elmúlt évtizedben a miniszterelnök az intézményrendszerrel, a közjoggal, a bírói szervezettel, a Magyar Tudományos Akadémiával, az egyetemekkel és bármivel szinte bármit megtehetett. Most mégis a saját maga alkotta jogot, a rendszere által működtetett szakpolitikákat, [bíróságokat](#), [ügyvédséget](#) támadta meg.

Ezen azért nagyon ne csodálkozzunk, ez azért annyira nem meglepő, mert a hatalomra vágyó étvágya mindig kielégíthetetlen. Egyrészt Orbán hatalma általában, különösen az önkormányzati választás után, még mindig inkább hegemon, semmint monopol, másrészt a hatalmi éhség sajátja, hogyha a préda elfogyóban, akkor a már megemésztettet újra és újra megint felfalja.

Orbán a létező földönfutók és a nem létező Soros Világbirodalom elleni befejezetlen háborúja után most az oligarchák forradalmát vezeti a szegények, a romák, a bírói hatalom, az ügyvédek, a szociálpolitika intézményei és a kultúra, mindenekelőtt a kísérletező és kritikus színházak és a szépirodalom ellen.

A saját intézményrendszer elleni lázadás sokkal inkább a nyílt diktatúrák, semmint a mérsékelt autoriter rendszerek sajátja. Arra végképp nem tudunk példát, hogy az

¹ Mindez távolról sem idegenek az autoriter rendszerektől, kivált a diktatúráktól. A Szovjetunió politikai kampányai vagy a Kínai Nagy Kulturális Forradalom évei, azok persze a NER-rel szemben nyílt diktatúrák voltak, a miénknél sokkal durvább példákkal szolgáltak erre a jelenségre.

intézményeit és saját rendszerét pusztító permanens forradalom vezetője önmagát és mozgalmát egyenesen „régimódi konzervatívnak” nevezze. Ez még nem is a káosz, ez még csak a marhaság, a halandzsa.

Azért jogosult ebben a tekintetben rendszerszintű válságról beszélnünk, mert [a népszerűséget gyűlöletkampányokra építő politikának](#) azzal kell szembenéznie, hogy ezekre a [kampányokra](#) a közösség egyre fásultabban, enerváltabban reagál, hatásuk rövidebb ideig tart és a gyűlöletreakciók korábbiaknál érezhetően lanyhábbak. A társadalomnak adagolt méreg, miután ahhoz a mérgezett szervezet lassan hozzászokott, egyre kevésbé hat. Emiatt kénytelenek a spindoktorok segítségével a dózist növelni, egyre vadabb rémtörténetekkel előállni, emelni a tétet és a gyűlöletspirált, megbontva azokat az alapokat is, amelyen saját hatalmuk nyugszik. Ugyanezen okokból e politikák korlátait is tapasztalják.

A régi receptek és az új akciók

A Debreceni Ítéltábla tavaly szeptemberben [jogerősen megállapította](#), hogy a gyöngyöspatai általános iskolában az elkülönített oktatás gyakorlata sértette a roma gyerekek jogait. A sérelmet szenvedetteknek *összesítve kevesebb mint százmillió* forint kártérítést ítélt meg azért a soha nem orvosolható sérelemért, hogy iskolatársaiktól, az iskola tornatermétől, tanuszodájától elzárva, *összevont osztályokban a legalacsonyabb tudásúakhoz igazodó képzést* kaptak. A miniszterelnök [sajttájékoztatóján](#) erről azt mondta, hogy ők mint az „etnikailag meghatározó népcsoport tagjai egy nagy jelentőségű összeget fognak kapni mindenfajta munkavégzés nélkül”.

Az ezt követő [rádióbeszédében](#) az általa kreált „börtönbiznisz” fogalmát a miniszterelnök úgy értelmezte, hogy „eszes ügyvédcsoportok rájöttek, hogy ebből bizniszt lehet csinálni. Jól ismert ügyvédek, az ő személyükkel is kell majd foglalkozni, mégis kihúztak néhány milliárdot az állam zsebéből”. Miközben – érdemes-e ilyen egyáltalán megállapítani? – a bíróság ítéletét mindenekelőtt a közhatalomnak kell tisztelnie, Orbán bejelentette, hogy mivel ezek *munka*

nélkül szerzett jövedelmek, sem a gyöngyöspatai romáknak járó, sem a rossz fogvatartási körülményekért a bíróság által megítélt kártérítéseket nem fizetik ki.

A bírák és bíróságok elleni hazai támadás látszólag a Kaczynski adminisztrációt mintáit követi, pedig a magyar helyzet gyökeresen más. A lengyel illiberális rendszer, ellentétben a magyarral, nem nyúlhat az alkotmányhoz, és nincs, nem is volt kétharmada. Orbán korábban nemcsak az európai jogot és a hazai alkotmányosságot igazoltan sértő módon szabadult meg a bírói szervezet vezetőitől, de a bírósági igazgatást is uralja, emiatt ellentétben lengyel barátaival, hamisan *sem* hivatkozhat arra, hogy holmi túlélő pártállami komcsi befolyást kíván kifüstölni.

A miniszterelnök tehát mindkét esetben a Nemzeti Együttműködés Rendszerének jogrendje ellen lázadt fel, ezzel a Magyar Ügyvédi Kamara szerint az ügyvédi hivatásrendet is megsértette, amely „aggodalommal tekint a bíróságok és az ügyvédi tevékenység elleni összehangolt hangulatkeltésre. Mindez rombolja az igazságszolgáltatás tekintélyét és az állampolgárokat arra sarkallhatja, hogy jogerős hatósági, bírósági döntések végrehajtását megtagadják. A hivatásunkat érő támadások figyelmen kívül hagyják, hogy az ügyvéd joga és kötelessége az ügyfelei érdekeinek elsődlegessége alapján a jogi képviselő ellátása, adott esetben akár az állammal szemben is.”.

A napokban megjelent [kormányhatározat](#) retirál, „felhívja az igazságügyi minisztert, hogy az egyes ügyekben a jogszabályok által biztosított legvégső időpontig a börtönsúfoltság miatti kártalanítások kifizetését haladéktalanul függessze fel”, azaz a jövőben pont ugyanúgy fizetik ki a rossz fogvatartási körülmények miatti kártérítéseket, mint ahogy eddig tették. A kormány miközben meghátrált másrészt eközben, megvetve ezzel saját közönségét, heccsajtója révén továbbra is hangosan hirdeti, hogy „*Véget vet a kormány a börtönbiznisznek!*”. Ugyanezen propagandakampány megnyilvánulása, hogy meghamisítva Csuka Tamás nyugalmazott tábori lelkész szavait, a Magyar Távirati Iroda(!) [közzé tette a lelkész állítólagos azon kijelentését](#), miszerint a lelkész elítéli „a Helsinki Bizottság akcióját, amikor gyufásdobozokban csótányokat csempészték a fogvatartottaknak, hogy ezzel bizonyíthassák a felhergelt rabok a cellák embertelen viszonyait”. Aki ismeri az MTI feladatait (lásd: 2010. évi CLXXXV. törvény) tudja

– mivel az MTI törvény szerint közszolgálati tevékenységet folytat –, hogy funkciója nem azonos az *Esti Szenzáció* típusú bulvárportálokéval. A nemzeti hírügynökség részéről ezt a hírt kommentár nélkül leadni (ez ugyanolyan álhír, mint amely az lenne, hogy „*Egyházi forrásunk szerint a jogvédők idomított fókákkal támadtak Mészáros Lőrinc a tehetséges fiatal vállalkozó adriai jachtjára.*”) akkor sem szabad, ha a lelkész tényleg mondta volna, mert ez a hír olyan ostobaság, amit újságíró nem ír le, ép ítéletű szerkesztő pedig nem továbbít.

Az új és kormányzatilag nagyon magasztos kultúra kánonjának megalapítása Kerényi Imre (a pallérozottabb közönségben azonnal köznevetséget keltő) történelmi [giccsfestészeti kiállításával](#) már évekkel ezelőtt megkezdődött. Az a próbálkozás elhalt, érdektelenségbe fulladt, mert a hatalmi reprezentáción túl olyan képzőművészek háttérbe szorítását célozta, akiknek nevét a szélesebb közönség nem is ismerte. A most kibontakozó Nagy Nemzeti Együttműködési Kulturális Forradalom célja nagyratörőbb: az eleven [irodalmi](#) és [színházi élet](#) lerombolása. Az új kánon művek és teljesítmények hiányában lázadás a Magyar Művészeti Akadémiát is ideértve, minden és mindenki ellen, dallama a pénztárgép csilingetése, a pénz csörgetése, jelmondata pedig az, hogy „*Nálunk van a kasszakulcs; urak, hölgyek osztás van és szorzás, megosztás és uralkodás!*”. Ez akkora képtelenség és botrány, hogy biztosan el fog bukni.

Az analógiák érvénye korlátozott, ugyanakkor érdekesek és megfontolandóak is. Egyik élő klasszikusunk, a nagyszerű vajdasági író Végel László visszaemlékezése szerint mindaddig, amíg *Milošević* nyeregben volt, nem nyúlt a kultúra intézményeihez, amikor viszont hatalma megrogyott, azonnal megtámadta a szerb és a vajdasági magyar kultúra műhelyeit. Ettől esélyei persze semmit nem javultak, sőt, romlottak, siettették a véget. Alig lehet nagyobb ostobaságot elképzelni annál a vélekedésnél, minthogy a politikai kudarcokért, különösen pedig Budapest elvesztéséért, azokat az olykor kritikus előadásokat bemutató színházakat lehetne felelőssé tenni, amelyek egyébként eddig jórészt Tarlós István atyai felügyelete alatt működtek.

A magyar színházak, ahogy mindig, úgy most is, időről-időre műsoron tartják a [Tartuffe](#)-ot. Moliere drámája arról szól, hogy az egyszeri szegény, de gátlástalan és hatalomvágyó csávó

bejut a tisztesség és jómód uralta házba, ahol hízélgéssel és csalások sorozatával apránként egymás ellen fordítja a család tagjait, uralkodni kezd felettük. Amikor pedig üzelméi lelepleződnék, hatalmát fenyegetéssel és erőszakkal erősíti meg.

Azonban végül Tartuffe, legyen az előadás jó vagy ócska (most éppen egészen kitűnő Tartuffe megy a Katonában), legyen a színház bátor vagy gyáva, kísérletező vagy konzervatív, minden színház, minden előadásán elbukik. Ez lehet a nehezen orvosolható probléma a színházzal és az irodalommal... és általában a kultúrával, a civilekkel... és minden autonómiával.

